

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО

СТ А Н О В И Щ Е

- От:** Доцент доктор Валери Иванов Апостолов УНСС- катедра „Човешки ресурси и социална защита“
Научна специалност – икономика 3.8
- Относно:** конкурс за доцент по научна специалност - Политическа икономика /макроикономика, микроикономика и човешки капитал/, професионално направление икономика 3.8 в УНСС.

1. Информация за конкурса

Конкурсът е обявен за нуждите на катедра „Икономикс“ Общикономически факултет на УНСС съгласно Решение на АС № 5/10.12.2025г. Участвам в състава на научното жури по конкурса съгласно Заповед №652/06.03.2026 г. на Ректора на УНСС.

2. Кратка информация за кандидата в конкурса

Главен асистент доктор Любослав Емилов Костов катедра „Икономикс“ Общикономически факултет на УНСС, вицепрезидент и главен икономист на Конфедерация на независимите синдикати в България

3. Изпълнение на изискванията за заемане на академичната длъжност

Кандидата – гл. ас. д-р Любослав Емилов Костов съгласно представена:

Карта за изпълнение на количествените изисквания за заемане на академичната длъжност „Доцент” в УНСС е :

- **Покрил Националните минимални изисквания** съгласно ЗРАСРБ (чл.2б) и Правилника за приложението му (чл.1а, ал.1), като има 767,1 точки при изискване 400 точки.
- **Покрил Допълнителни изисквания за УНСС** съгласно ЗРАСРБ (чл.2б, ал.5) и Правилника за приложението му (чл.1а, ал.2-3), като има 617,5 точки при изискване 320 точки.

Картата за изпълнение на качествените изисквания за заемане на академичните длъжности „професор“ и „доцент“ в УНСС показва че:

- **Кандидата е утвърден изследовател** с приноси в националното/международното развитие на знанието.
- **Кандидата е Утвърден лектор** с университетски, национален, международен принос в преподавателското, учебното и педагогическото развитие.
- **Кандидата е с обществено признание** в практиката на професионалните постижения.
- **Кандидата има принос** на към утвърждаването на доброто име на УНСС, към утвърждаване и развитие на добрите управленски практики, академичните традиции и дух в университета.
- **Кандидата има принос към утвърждаване** на университетските традиции и академичен дух.
- **Полученото становище** от Съвета по хабилитация на УНСС е положително.

4. Оценка на учебно-преподавателската дейност

Главен асистент доктор Любослав Костов има необходимия преподавателския опит, като аудиторна заетост в изнасянето на лекции и упражнения в това число и на английски език видно от представените служебни бележки. Личното ми наблюдение е отлично от съвместните ни участия в НСТС, различните комисии към НС, както и от дебатите в МФ по годишните проекти на закона за бюджета, както и от участието ни в различните формати на дискусии с ОИСР и МВФ и мисиите на ЕС.

5. Оценка на представените научни трудове/публикации

Кандидата главен асистент доктор Любослав Костов в своята изследователската дейност е изследвал и анализирал следните основни направления :

- Работни заплати и колективно трудово договаряне; изследване на доходите и жизнения минимум; работната заплата, като макроикономически инструмент; социалния диалог, като институционален стабилизатор; производителност на труда и работни заплати; демография; неравенства в доходите; динамика и реална конвергенция по темповете на сближаване на българската икономика със средноевропейските нива.

Представените от кандидата за конкурса трудове обхващат:

- Монографично изследване на тема „Работни заплати и колективно трудово договаряне в България в периода 2020 – 2024 г.“ Предмета на изследването е фокусиран върху - „ проявлението на Колективното трудово договаряне върху системите на заплащане в секторите средно образование, хуманно здравеопазване и социална грижа, сухопътен транспорт, и производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и газообразни горива“. Обект на изследването е влиянието на Колективното трудово договаряне за формирането на системите на заплащане в избрани икономически дейности в България за периода 2020-2024 г.. Основната цел на изследването заложено в монографията е да се оцени влиянието, което КТД има при формирането на системите на заплащане в избраните икономически дейности в България, за да се анализират тенденциите на влияние на Колективното трудово договаряне върху работната заплата, за периода 2020 - 2024 г. там където обхватът с колективни трудови договори, е висок.

В представения монографичен труд кандидата е използвал: сравнителен анализ, синтез, дедукция и индукция и абстракция, като по този начин е постигнат задълбочен анализ. В първите две глави, чрез използването на индукцията и дедукцията от събраните данни е анализирано актуалното състояние на системите на заплащане посредством Колективното трудово договаряне. Автора е използвал в трите глави сравнителен анализ, за да направи сравнение между разликите в работните заплати в различните икономически дейности, където има сключен колективен договор, спрямо икономически дейности в които няма колективно трудово договаряне. Анализирайки резултатите чрез методът на синтеза на резултатите, получени от дескриптивния анализ се придобива цялостна картина на разглежданата проблематика. Авторът, за да покаже и открие общите елементи на колективното трудово договаряне е използвал абстракция.

В глава първа е направен изводът, че Колективните трудови договори смекчават доходните неравенства при представителите на най-нискодоходните групи в дадено общество – нискообразовани, жени и представители на малцинствени групи. Колективното трудово договаряне гарантира стабилност и предвидимост във времена на криза и е ключов инструмент за защита на работното място от процеса на заместване

и изземване вследствие на набиращата все по-голяма сила автоматизация в производствения процес.

Авторът във втора глава на база на задълбочено изследване е направил извода „че по-високият ръст на средните работните заплати в обществения спрямо частния сектор в разглежданите икономически дейности (с изкл. на Хуманното здравеопазване), се дължи до голяма степен на наличието на висока синдикална плътност и голямо покритие с Колективни трудови договори.

В третата глава авторът изследва колективните трудови договори по отношение на надграждане на договорените клаузи спрямо законовите разпоредби или договореното на по ниско ниво.

- Кандидата е приложил списък със статии публикувани в реферирани списания и доказателства за участие в международни научни конференции. Научните резултати на кандидата са получили обществен отзвук, видно от приложената справка за цитирания от други автори в научни изследвания по относими теми, което е доказателство за значимост и актуалност на публикациите.

6. Синтезирана оценка на основните научни и научно-приложни приноси на кандидатите

Научно-приложните приноси на кандидата могат да се групират в няколко направления :

- Оценка на фискалните мерки по време на кризи - като са направени изводи за държавната политика свързани със субсидиите и данъчната политика в подкрепа на заетостта в пост-пандемичния период и по времето на енергийната криза.
- Анализ на пазара на труда във връзка с дигитализацията - като се предлагат сценарии за трансформация на трудовите отношения.
- Анализ на адекватността на доходите и жизнения минимум - като на основата на проведени емпирични изследвания са дефинирани нови критерии за изчисляване на „заплата за издръжка“
- Изследване и сравнителен анализ на темповете на сближаване на българската икономика със средноевропейските нива по отношение на доходите и жизнения минимум.

7. Основни критични бележки и препоръки:

- Разширяване на емпиричния инструментариум - В монографичния труд и статиите преобладава описателният и сравнителният анализ. Препоръчително е в бъдещи изследвания кандидатът да включва по-широк набор от иконометрични методи (например регресионни модели с панелни данни или анализ на времеви редове), което би повишило степента на доказуемост на причинно-следствените връзки между колективното трудово договаряне и макроикономическите показатели.
- Интегриране на междудисциплинарен подход. Кандидатът съчетава академичната си кариера със значим опит като главен икономист на КНСБ, препоръчвам в бъдещите му изследвания по-силно да се акцентира върху връзките между политическа икономия, индустриални отношения и публични политики (напр. анализ на въздействието на конкретни законодателни промени

върху доходите и заетостта). Това би подсилило приложния характер на научните му приноси.

Тези бележки не поставят под съмнение цялостната положителна оценка, те очертават пътя към следващите професионални и научни изяви на кандидата след неговата хабилизация.

Заклучение

След като се запознах с всички представени в конкурса за заемане на академична длъжност „доцент“ материали и научни трудове и след направения от мен анализ на тяхната значимост, както и на съдържащи се в тях научни и научно-приложни приноси, убедено считам, че научните постижения са в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ, Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности във УНСС. За кандидатът не е установено плагиатство в представените по конкурса научни трудове и е изпълнил минималните национални изисквания и допълнителни изисквания за УНСС в професионалното направление .

Давам своята положителна оценка на кандидата Любослав Емилов Костов за заемане на академична длъжност „доцент“ по научна специалност - Политическа икономика /макроикономика, микроикономика/, професионално направление икономика 3.8 в УНСС.

UNIVERSITY OF NATIONAL AND WORLD ECONOMY

О P I N I O N

By:

Associate Professor Doctor Valeri Ivanov Apostolov, UNWE - Department of “Human Resources and Social Protection”

Scientific specialty – Economics 3.8

Regarding:

Competition for the academic position of Associate Professor in the scientific specialty Political Economy /macroeconomics, microeconomics and human capital/, professional field Economics 3.8 at UNWE.

1. Information about the competition

The competition was announced for the needs of the “Economics” Department, General Economics Faculty at UNWE, pursuant to Decision of the Academic Council No. 5/10.12.2025. I participate as a member of the scientific jury for the competition pursuant to Order No. 652/06.03.2026 of the Rector of UNWE.

2. Brief information about the candidate in the competition

Chief Assistant Doctor Lyuboslav Emilov Kostov, Department of “Economics”, General Economics Faculty at UNWE, Vice President and Chief Economist of the Confederation of Independent Trade Unions in Bulgaria

3. Fulfillment of the requirements for occupying the academic position

The candidate – Chief Assistant Dr. Lyuboslav Emilov Kostov, according to the submitted:

Card for fulfillment of the quantitative requirements for occupying the academic position of “Associate Professor” at UNWE is:

- Met the National Minimum Requirements pursuant to the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria Act (Art. 2b) and the Regulations for its implementation (Art. 1a, para. 1), having 767.1 points where 400 points are required.
- Met the Additional Requirements for UNWE pursuant to the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria Act (Art. 2b, para. 5) and the Regulations for its implementation (Art. 1a, paras. 2–3), having 617.5 points where 320 points are required.

The Card for fulfillment of the qualitative requirements for occupying the academic positions of “Professor” and “Associate Professor” at UNWE shows that:

- The candidate is an established researcher with contributions to the national/international development of knowledge.
- The candidate is an established lecturer with university, national, and international contribution to teaching, educational, and pedagogical development.
- The candidate has public recognition in the practice of professional achievements.
- The candidate has contributed to strengthening the good name of UNWE, to establishing and developing good management practices, academic traditions, and spirit at the university.
- The candidate has contributed to strengthening university traditions and academic spirit.
- The opinion received from the UNWE Habilitation Council is positive.

4. Assessment of the teaching activity

Chief Assistant Doctor Lyuboslav Kostov has the necessary teaching experience, as evidenced by classroom workload in delivering lectures and seminars, including in English, according to the submitted official certificates. My personal observation is excellent from our joint participation in the National Council for Tripartite Cooperation, the various committees at the National Assembly, as well as from the debates at the Ministry of Finance on the annual draft State Budget Law, and from our participation in the various discussion formats with the OECD and the IMF and the EU missions.

5. Assessment of the presented scientific works/publications

The candidate, Chief Assistant Doctor Lyuboslav Kostov, in his research activity has studied and analyzed the following main areas:

- Wages and collective bargaining; study of incomes and the living minimum; wages as a macroeconomic instrument; social dialogue as an institutional stabilizer; labor productivity and wages; demography; income inequalities; dynamics and real convergence in terms of the pace of convergence of the Bulgarian economy with average European levels.

The works presented by the candidate for the competition include:

- A monographic study on the topic “Wages and Collective Bargaining in Bulgaria in the Period 2020–2024.” The subject of the study is focused on “the manifestations of collective bargaining on the pay systems in the sectors of secondary education, human health care and social work, land transport, and production and distribution of electricity and heat energy and gaseous fuels.” The object of the study is the influence of collective bargaining on the formation of pay systems in selected economic activities in Bulgaria for the period 2020–2024. The main goal of the study set out in the monograph is to assess the influence that collective bargaining has in the formation of pay systems in the selected economic activities in Bulgaria, in order to analyze the trends of the influence of collective bargaining on wages for the period 2020–2024 where the coverage by collective labor agreements is high.

In the presented monographic work, the candidate has used comparative analysis, synthesis, deduction and induction, and abstraction, thus achieving an in-depth analysis. In the first two chapters, through the use of induction and deduction based on the collected data, the current state of pay systems through collective bargaining is analyzed. In the three chapters, the author has used comparative analysis in order to compare the differences in wages in the different economic activities where there is a concluded collective agreement, as compared to economic activities in which there is no collective bargaining. By analyzing the results through the method of synthesis of the results obtained from the descriptive analysis, a complete picture of the issue under consideration is obtained. In order to show and distinguish the common elements of collective bargaining, the author has used abstraction.

In the first chapter, the conclusion is reached that Collective Labor Agreements mitigate income inequalities among representatives of the lowest-income groups in a given society – the low-educated, women, and representatives of minority groups. Collective bargaining guarantees stability and predictability in times of crisis and is a key instrument for protecting the workplace from the process of replacement and displacement as a result of the increasingly strong automation in the production process.

In the second chapter, on the basis of an in-depth study, the author has reached the conclusion “that the higher growth of average wages in the public sector compared to the private sector in the economic activities under consideration (with the exception of Human Health Care) is largely due to the presence of high trade union density and broad coverage by Collective Labor Agreements.”

In the third chapter, the author studies collective labor agreements with regard to upgrading the agreed clauses compared to the legal provisions or what has been agreed at a lower level.

- The candidate has attached a list of articles published in refereed journals and evidence of participation in international scientific conferences. The scientific results of the candidate have received public response, as evidenced by the attached reference to citations by other authors in scientific studies on relevant topics, which is proof of the significance and relevance of the publications.

6. Synthesized assessment of the main scientific and scientific-applied contributions of the candidate

The scientific-applied contributions of the candidate can be grouped into several areas:

- Assessment of fiscal measures during crises – conclusions have been made regarding state policy related to subsidies and tax policy in support of employment in the post-pandemic period and during the energy crisis.
- Analysis of the labor market in relation to digitalization – scenarios are proposed for the transformation of labor relations.
- Analysis of the adequacy of incomes and the living minimum – on the basis of conducted empirical studies, new criteria have been defined for calculating a “living wage”.
- Study and comparative analysis of the rates of convergence of the Bulgarian economy with average European levels in terms of incomes and the living minimum.

7. Main critical remarks and recommendations:

- Expansion of the empirical toolkit – In the monographic work and the articles, descriptive and comparative analysis predominate. It is recommended that in future studies the candidate include a broader set of econometric methods (for example, regression models with panel data or time-series analysis), which would increase the degree of demonstrability of the cause-and-effect relationships between collective bargaining and macroeconomic indicators.
- Integration of an interdisciplinary approach. The candidate combines his academic career with significant experience as Chief Economist of CITUB; I recommend that in his future studies stronger emphasis be placed on the links between political economy, industrial relations, and public policies (e.g. analysis of the impact of specific legislative changes on incomes and employment). This would strengthen the applied character of his scientific contributions.

These remarks do not call into question the overall positive assessment; they outline the path toward the candidate's next professional and scientific appearances following his habilitation.

Conclusion

After acquainting myself with all the materials and scientific works presented in the competition for occupying the academic position of “Associate Professor” and after my analysis of their significance, as well as of the scientific and scientific-applied contributions contained therein, I firmly believe that the scientific achievements comply with the requirements of the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria Act, the Regulations for its implementation, and the Rules on the terms and procedure for acquiring scientific degrees and occupying academic positions at UNWE. No plagiarism has been established for the candidate in the scientific works presented in the competition, and he has fulfilled the national minimum requirements and the additional requirements for UNWE in the professional field.

I give my positive assessment of the candidate Lyuboslav Emilov Kostov for occupying the academic position of “Associate Professor” in the scientific specialty Political Economy /macroeconomics, microeconomics/, professional field Economics 3.8 at UNWE.